

LEVEN IN VRIJHEID

Met open armen

We waren nu 47 dagen in Wenen en leefden, om geld te besparen, op kilo's bananen die we bij het sluiten van de markt voor een prikje bij de kraam van Franz mochten ophalen. De rotte stukken had hij er voor ons vast uitgesneden.

'Bis morgen,' zei Franz.

'Nein, auf wiedersehen, Franz,' zei ik. 'Morgen fahren wir nach Holland.'

Die ochtend hadden we op de universiteit een sollicitatiegesprek gehad met een mysterieuze, onopvallende Nederlander.

Zo zie je er dus uit als je puissant rijk bent, dacht ik. Onopvallend. Voor het eerst sta ik oog in oog met een miljonair die zijn geld mag houden en ermee doen wat hij wil.

In het land waar ik vandaan was gevlucht, was rijkdom een misdaad.

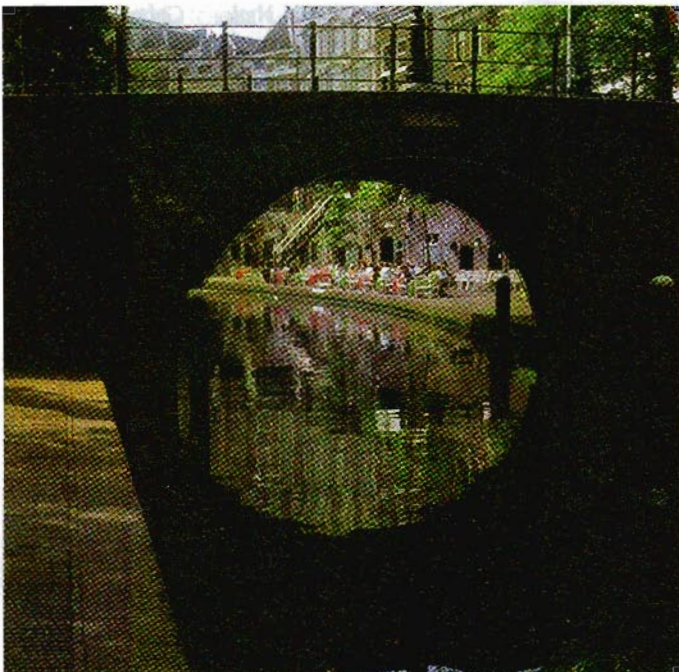
Negentien studiebeurzen had de Nederlandse weldoener in de aanbidding voor Tsjechische studenten. Standa en ik werden zijn nummer dertien en veertien, en daarmee de laatsten, want zijn tijd voor de selectie was om. De dag daarop moest hij terug naar Utrecht en hij zou ons, veertien gelukkigen, meenemen. Vele studenten had hij afgewezen om redenen die alleen hij kende.

Ongetwijfeld had hij ons, samen met al het andere dat we ook niet goed konden verstaan, uitgelegd dat hij optrad namens een stichting. Met Standa sprak hij Frans en met mij Engels. We knikten 'Oui' en 'Yes', maar wie had er ooit bij ons van een stichting gehoord?

Voor ons bleef hij een weldoener.

Utrecht had op Wenen voor dat het in niets aan Praag herinnerde. In Wenen was het moeilijk om niet te denken aan wat we hadden achtergelaten. Hier zou dat beter gaan: al die pieteputerige huisjes met schattige geveltjes leken op niets wat wij kenden. Een architectuur die paste bij een sprookjesmeneer die je zomaar met een zak geld komt opzoeken.

Pas later begrepen we dat de hulp van het Universitair Asiel Fonds kwam, waar onze bescheiden weldoener de directeur van was.

Utrecht had op Wenen voor dat het in niets aan Praag herinnerde

Martin Šimek

Nederlands leren spreken om advocaat te worden. Waarom ga je niet bijvoorbeeld economie studeren? Economie is een internationale studie.'

Ik aarzelde, maar hoorde mijn vaders stem: 'Haal een titel! Met een titel is het moeilijker om je te vernederen.' Die ervaring had mijn vader opgedaan in de cementfabriek waar hij als doctor in de sociologie en filosofie jaren met zakken moest sjouwen, maar waar hij toch altijd 'doctor' werd genoemd.

'Economie, dat lijkt me geweldig,' zei ik.

'Heel verstandig,' zei Karl Marx. 'En nóg een keuze jongeman, welke universiteit gaat het worden: de Vrije of de Gemeentelijke?'

Als je net uit het Oostblok komt, werkt het woord 'gemeentelijk' als een rode lap op een stier. Eén compromis was meer dan genoeg. 'De Vrije!' zei ik, en keek de man uitdagend aan.

De studentendecaan had geen enkel bezwaar. Hij leek zelfs tevreden.

Standa was na mij aan de beurt, maar ik had nog net tijd om hem op de drempel 'economie en Vrije' in te fluisteren.

We kregen kamers in het studentencollege Uilenstede en we bestonden weer.

'Zo jongeman, jij wilt dus rechten studeren,' zei de studentendecaan, een man met een enorme bos haar en een baard, terwijl hij door mijn papieren bladerde.

Doet hij er alles aan om op Karl Marx te lijken, of is hij zich van geen kwaad bewust? vroeg ik me af en antwoordde: 'Ja meneer-doctor, ik wil advocaat worden.'

De man hoorde me aan met een warme, vaderlijke glimlach. Hij droeg gebreide sokken, zag ik nu. Toen zei hij vriendelijk: 'Dat zouden wij je niet aanraden, rechten.'

Ik schrok. Wij? Wie waren 'wij'? Zie je wel, mijn beurs was nog helemaal niet zeker. 'Dat zouden wij jou niet aanraden' betekende waar ik vandaan kwam: 'Haal het niet in je hoofd, anders trekken we al je tanden uit je bek.' En ook communistische agenten hadden het altijd over 'wij'.

Geen rechten dus. Wat moest ik doen om de kans op de beurs te behouden?

'Je zult nooit goed genoeg